

אתיקה מקצועית

דבר ראש הלשכה

עורכות ועורכי דין יקרים,

לאתיקה המקצועית חשיבות נעלה בהגנה על ערך החברות ועל שמירת טוהר המידות. אנו רואים בה ערך עליון וההקפדה עליה מהווה את אחד האתגרים החשובים שלנו כלשכת עורכי הדין.

בשל חשיבותה הרבה התעקשנו והצלחנו לשלב את לימודי האתיקה כחלק בלתי נפרד מלימודי החובה של מקצוע עריכת הדין באקדמיה, תוך שימת דגש על בדיקה קפדנית ביותר של ביצועם בפועל.

אחת ממטרות העל שלנו כלשכת עורכי הדין היא ללוות את עורכי הדין החדשים בתחילת דרכם בהטמעת ויישום כללי האתיקה, ובמקביל, לרענן אותם בקרב עורכי הדין הוותיקים.

לאחרונה הבאנו בשורה מיוחדת במסגרת הרצון לשמור על כללי האתיקה והיא באה לידי ביטוי בהקמת ועדה מיוחדת לשינוי כללי הפרסומת והתאמתם לעידן הדיגיטלי, האינטרנט והמדיה החברתית. ועדה זו אמורה להעמיד לרשותנו את הכלים להתמודדות עם התחרות הקשה כיום בשוק ועם התפתחות הרשתות החברתיות. בסופו של דבר, כך אני מאמין ומקווה, השינויים שנבצע בתחום יביאו להפחתה משמעותית של תלונות נגד עורכי דין.

בחוברת המצורפת של "אתיקה מקצועית"-ינואר 2016 תמצאו את פירוט ההנחיות וההחלטות של ועדת האתיקה הארצית. אני סמוך ובטוח שתמצאו בהן עניין בדרככם המקצועית.

ראש לשכת עורכי הדין,

עו"ד אפי נוה

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

השעיה

השעיה שהוטלה ע"י בית דין רבני

התלונה: הנילון הושעה מעיסוק במקצוע עריכת הדין על ידי בית הדין הרבני, וזאת עד למתן גט לאשתו. לידי ועדת האתיקה הגיעו פרוטוקולים מהם ניתן ללמוד כי הנילון המשיך לייצג לקוחות בבתי משפט בשעה שהוא תחת השעיה.

בתגובתו הודה הנילון, כי המשיך לעסוק במקצוע לאחר שהושת עליו עונש ההשעיה, והביע חרטה.

החלטה: להעמיד את הנילון לדין משמעתי. [החלטה מספר את/25/15]

הערת העורכת: במקרה זה הוטלה ההשעיה על ידי בית הדין הרבני בהתאם לסעיף 2(א)(5) לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995.

פרסום במקומונים בעת השעייה

התלונה: הנילון הנו עורך דין המושעה באופן זמני מן הלשכה לפי סעיף 78(ג) לחוק לשכת עורכי הדין. לתלונה צורפו פרסומים ממקומונים, בהם התפרסמה מודעה של הנילון בעמוד המוקצה למודעות עורכי דין.

הנילון טוען, כי בית הדין שגזר עליו את ההשעיה הזמנית לא ציין בפסיקתו את מועד תחילת ההשעיה, ונדרשת לכך החלטה שיפוטית.

הנילון לא הסיר את הפרסומים אף לאחר שוועדת האתיקה הבהירה לו, כי כל עוד לא נקב בהחלטת בית הדין המשמעתי בעניינו מועד עתידי לכניסת ההשעיה לתוקף, תוקפה מיידית.

החלטה: להעמיד את הנילון לדין משמעתי. [החלטה מספר את/127/15]

כאשר עורך הדין אינו יודע על השעייתו

התלונה: מדובר בפניה של הנהלת בתי המשפט בעקבות פרוטוקול דיון בבית משפט לענייני משפחה. מפרוטוקול הדיון עולה, כי בראשית הדיון נודע לעורכת הדין הנילונה מאת בית המשפט על השעייתה מחברות בלשכת עורכי הדין. הנילונה השיבה כי לא קיבלה החלטה על כך ועזבה את האולם לאחר זמן מה.

מתכתובות המצויות בתיק עולה כי פסק הדין בדבר ההשעיה פורסם מיד באמצעים אלקטרוניים, אך נשלח לבא כוח הנילונה בדואר, כאשר אישור המסירה נושא תאריך המאוחר לדיון בבית המשפט.

החלטה: לגנוז את התלונה. לא יאה זה בלתי סביר להניח כי הנילונה לא הייתה מודעת לדבר השעייתה במועד הדיון האמור וכי לא היה בכוונתה לפעול בניגוד לקבוע בפסק הדין המשמעתי. [החלטה מספר את/142/15]

הערת העורכת: בעקבות מקרה זה פנתה הוועדה ליו"ר בית הדין המשמעתי הארצי בלשכת עורכי הדין והמליצה כי בית הדין ימציא את החלטותיו לצדדים באמצעים אלקטרוניים, במקביל להמצאה בדואר, במיוחד כשהמדובר בהחלטה אודות השעיה.

עבירת תכנון ובנייה שאינה מצדיקה השעיה זמנית

התלונה: נגד עורך הדין הנילון הוגש כתב אישום בגין שימוש במקרקעין ללא קבלת היתר כדין ובסטייה מהיתר ומתוכניות. כתב האישום נשלח לוועדה על ידי התובע, בהתאם להנחיית פרקליט המדינה 3.12, המחייבת לשלוח ללשכת עורכי הדין כל כתב אישום המוגש נגד עורך דין.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. סעיף 78(ג) לחוק לשכת עורכי הדין קובע: "עורך דין שהוגש נגדו כתב אישום בבית משפט או בבית דין צבאי בשל עבירה פלילית, רשאי בית דין משמעתי מחוזי, על פי בקשת קובל ואם מצא שבנסיבות העניין היה בעבירה המיוחסת לעורך דין משום קלון, להשעותו זמנית מעיסוק במקצוע של עורך דין, כולו או חלקו, הכל כפי שיקבע בית הדין, עד להכרעת דינו בבית המשפט או בית הדין הצבאי..."

הגשת כתב אישום עדיין אינה הרשעה והשימוש בסעיף 78(ג) לחוק במקרה דנן, יש בו פגיעה בחזקת החפות; זאת ועוד, עד לתיקון מס' 43 לחוק התכנון והבניה, שנכנס לתוקף ב-1.1.96, עבירות אלו לא נרשמו כלל במרשם הפלילי והעבירה המיוחסת לנילון, על פי כתב האישום, אינה מזוהה על פי רוב כעבירה שיש עמה קלון. הנילון לא הפר צו בית משפט ועניינו טרם התברר. אם יורשע הנילון וייקבע כי יש בנסיבות ההרשעה משום קלון - פתוחה הדלת להגשת התלונה בשנית. [החלטה מספר את/15/168]

התנהגות בלתי הולמת

התנהגות שאינה מצדיקה העמדה לדין

התלונה: התלונה הוגשה על ידי נציגת רשות האכיפה והגבייה. המתלוננת טוענת, כי הנילון נכנס למשרד מנהלת מדור חייבים בלשכת הרשות, צעק, דפק על השולחן והטיח את מסמכיו על שולחנה. האירוע הצריך התערבות של צוות האבטחה. תלונת המתלוננת מגובה מתצהירים של מספר עובדי הרשות.

הנילון מאשר בתשובתו כי אכן הרים את קולו, אך את כל יתר ההתנהגויות המיוחסות לו בתלונה מכחיש בתוקף. בתשובתו מתאר הנילון יחס מזלזל של עובדי רשות האכיפה והגבייה והתערבות בעניינים שלא קשורים לעבודתם.

ועדת האתיקה המחוזית החליטה על גניזת התלונה מחוסר ראיות.

החלטה: לגנוז את התלונה. הוועדה לא מצאה שהמעשים מגיעים לכדי חומרה המצדיקה העמדה לדין משמעתי. [החלטה מספר את/133/15]

אי תשלום חוב פסוק בגין יחסי עבודה

התלונה: המתלוננת הועסקה אצל הנילון כמזכירה. לאחר סיום עבודתה הגישה המתלוננת כנגד הנילון תביעה בבית הדין לעבודה לתשלום פיצויי פיטורים, תשלום דמי חופשה, תשלום דמי הבראה, הפרשות שלא בוצעו לקרן הפנסיה ותשלום שכר עבודה. בהסכמת הצדדים ניתן פסק דין לפי סעיף 79 לחוק בתי המשפט והנילון חויב בתשלום סך של 22,000 שקל בגין רכיבי התביעה (ללא פיצויי הלנה, עליהם ויתרה המתלוננת מראש).

המתלוננת טוענת כי הנילון אינו ממלא אחר פסק הדין וכי הפרת תנאי העסקתה כשלעצמה מהווה עבירה משמעטית.

הנילון (הסבור כי פסק הדין שגוי) טוען כי הדרך הנכונה להתמודד עם התלונה היא במסגרת ההליכים האזרחיים בהוצאה לפועל. ועדת האתיקה המחוזית גנזה את התלונה מאחר ומדובר בעניין כספי.

החלטה: להעמיד את הנילון לדין משמעתי. החובה לקיים פסקי דין מוטלת על כל אדם, כל שכן על עורך דין. לא ניתן לקבל את הקביעה כי מדובר בעניין כספי ועל כן אין זה עניין לוועדת האתיקה. ביזוי פסקי דין הוא התנהגות שאינה הולמת את כבוד המקצוע. במקרה זה לא ניתן להתעלם גם מאופי הסכסוך. מדובר בפסק דין המקבל, גם אם ללא הנמקה, את טענותיה של המתלוננת בדבר הפרת זכויותיה כעובדת במשרדו של הנילון. כאמור לעיל הוגשה התביעה בגין זכויות בסיסיות וקוגנטיות, שקיימת חובה חוקית (להבדיל מחובה חוזית) לשלמן ובמועד. [החלטה מספר את/301/14]

איסור על ניגוד עניינים

חל גם בתקופת הגבלת חברות

התלונה: המתלונן הוא נציג חברה העוסקת באיתור והשבת נכסי נספי שואה (להלן - "החברה להשבה"). הנילונה הינה חברת לשכה, אשר בתקופת העסקתה בחברה להשבה בחרה להגביל את חברותה בלשכה. במסגרת עבודתה בחברה להשבה עסקה הנילונה בבדיקת זכאותם של פונים, וגיבוש המלצה בעניינם. לימים סיימה הנילונה את עבודתה בחברה להשבה, חידשה את חברותה בלשכה, והחלה לעבוד כשכירה במשרד עורכי דין. במסגרת עבודתה במשרד החדש, היא סייעה בייצוגו של לקוח בהליך נגד החברה להשבה, חרף העובדה שבזמן עבודתה בחברה להשבה עסקה הנילונה במקרה נשוא התביעה הנוכחית של אותו לקוח.

לטענת המתלונן הנילונה פעלה בכך בניגוד עניינים.

לשיטתה של הנילונה, אין כל בסיס לתלונה שכן בעת עבודתה בחברה להשבה היא לא הייתה עורכת דין ועבודתה לא הייתה משפטית. הפניה באה רק כארבע שנים לאחר סיום עבודתה של הנילונה בחברה להשבה, וכשנה וחצי לאחר שנודע לחברה להשבה על הייצוג, והינה פועל יוצא של הצלחתה של הנילונה בייצוג נגדם.

ועדת האתיקה המחוזית החליטה לגנוז את התלונה בנימוקים כדלקמן:

א. בתקופה הרלוונטית לתלונה הנילונה לא הועסקה כעורכת דין, ועל כן לא ניתן לטעון כלפיה כי באותה העת היא הפרה את כללי האתיקה.

ב. ככל שהחברה להשבה סבורה כי הנילונה הפרה את תנאי העסקתה, באפשרותם לפנות לערכאה המשפטית האזרחית המוסמכת בהליך מתאים.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. סעיף 352 לחוק לשכת עורכי דין קובע, כי על עורך דין בתקופת הגבלת חלות כל החובות החלות על עורך דין מן המניין (למעט בעניין "עיסוק אחר"), כולל כללי האתיקה וכפיפותו לדין המשמעתי. מכאן שהעובדה שניגוד העניינים הינו בין פעילות בתקופת חברות מוגבלת, לבין פעילות לאחר חידוש החברות, אינה משנה. לכן, יש פסול בייצוג לקוח כנגד החברה להשבה, כאשר הנילונה טיפלה בפנייתו אל החברה להשבה במסגרת עבודתה שם.

יחד עם זאת, לנוכח הנסיבות הקיימות במקרה דנן אין מקום להעמיד לדין משמעתי. נסיבות אלו כוללות: הפסקת הייצוג, השיהוי בפניית החברה להשבה בטענה לניגוד עניינים, משך הזמן שחלף, העובדה שהייצוג נעשה במסגרת עבודתה כשכירה במשרד והמחשבה שמדובר בטעות שבדין.

הוועדה מבחירה, כי כללי האתיקה חלים במלואם על חברים בהגבלת חברות, ולכן הם מנועים מניגוד עניינים ללא קשר לסטטוס החברות (רגיל או מוגבל) או לשינוי בו. הוועדה מנחה את הנילונה להימנע מסיטואציות דומות בעתיד ביחס לפונים שעניינם טופל על ידה במסגרת עבודתה בחברה להשבה.

[החלטה מספר את/31+את/15/192]

אינו חל בקשר לנפגע העבירה

התלונה: המתלוננת הגישה נגד לקוח של שתי עורכות הדין הנילונות תלונה במשטרה בגין הטרדה מינית, בגינה נחקר ואף זומן לשימוע. במקביל מנהלת המתלוננת הליכים בבית הדין לעבודה נגד אותו אדם, הנוגעים לפיטוריה מהעבודה ולהטרדה מינית. אחת משתי עורכות הדין נגדן הוגשה תלונה זו היא אחותה של החוקרת בתיק המשטרה (אף היא עורכת דין, נגדה לא הוגשו הליכים ולא הועלו טענות כלשהן).

המתלוננת טוענת כי האחות המייצגת והמשרד כולו אינם יכולים להמשיך בייצוג הלקוח כיוון שהם נמצאים בניגוד עניינים בשל הקרבה המשפחתית לחוקרת.

הנילונות טוענות כי המדובר בניסיון לפגוע בייצוג על ידי משרדן. הנילונות טוענות גם כי הגבילו את הייצוג בהליכים הפליליים, להבדיל מההליכים בבית הדין לעבודה, לסוגיות העוסקות באיסור פרסום של ההליכים ובשימוע בפרקליטות בלבד. הנילונות מוסיפות וטוענות כי הכלל האוסר על עורך דין להיות בניגוד עניינים נועד להגן על הלקוח ולא על הצד שכנגד. לכן כלל זה אינו חל בעניינן.

ועדת האתיקה המחוזית גנזה את התלונה, אך הוסיפה כי טוב תעשה הנילונה שלא תייצג כלל בהליכים הפליליים שאחותה מעורבת בהם.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. צודקת המתלוננת כי ההגנה על נפגעת עבירה ובייחוד כאשר מדובר בעבירות של הטרדה מינית מצדיקה הגנה עליה מפני מעורבות פסולה בהליך הפלילי או הדלפה ואפילו מראית עין של הדלפה ושימוש במידע העולה ממנו. יחד עם זאת, הדין המשמעותי של עורכי דין אינו המקום לפתח כלל זה. לבית המשפט קיימת הסמכות, במסגרת חוק נפגעי עבירה להגן על המתלוננת. נדמה כי משם צריך לבוא המזור למצוקתה הברורה של המתלוננת. [החלטה מספר את/125/15]

עורך הדין ובית משפט

עורך הדין מחויב להחלטת בית המשפט בדבר המשך הייצוג

השאלתא: עורך הדין הפונה ייצג לקוח בהליכי גירושין לפי ייפוי כוח ספציפי שניתן לו, המציין את מספר התיק בבית המשפט. ההליך הסתיים, ולאחריו נקטה גרושתו של הלקוח בהליך חדש שעניינו תביעת משמורת. בכתב התביעה החדש צוין שמו של הפונה כבא כוח הנתבע, והוא הומצא למשרדו.

הפונה לא הצליח ליצור קשר עם הלקוח (אשר ככל הנראה עזב את הארץ), ועל כן הודיע לבית המשפט ולבא כוח הצד שכנגד, כי אינו מייצג את הלקוח בהליך זה, וכי יש להמציא את כתב התביעה במישרין אל הלקוח. בית המשפט החליט, כי יש לראות את משרדו של הפונה ככתובת למסירת כתבי בית דין אל הלקוח. ניסיונות להביא לשינוי ההחלטה עלו בתוהו. בעקבות כך הגיש הפונה לבית המשפט "הודעה על הפסקת הייצוג", אך בית המשפט דחה את ההודעה, ולא התיר את הפסקת הייצוג. בין לבין ניתן פסק דין בהעדר הגנה, והלקוח חויב בהוצאות.

הפונה מבקש מהוועדה חוות דעת ביחס לאמור לעיל, תוך שהוא מציין שאין לו ייפוי כוח מהלקוח, וכי למעשה בית המשפט כופה עליו לייצג את הלקוח ללא הרשאה, כאשר שכר טרחתו אינו מובטח.

ההחלטה: א. עם כל ההבנה למצוקה אליה נקלע הפונה, ועדת האתיקה אינה משמשת כערכאת ערעור על החלטות בית המשפט, וכל עוד לא התערבה בהן ערכאת ערעור מובן מאליו כי יש לכבדן.

ב. הוועדה מוצאת לנכון להבהיר כי מוטלת על הפונה החובה לפעול בדרך סבירה על מנת לשמור על האינטרסים של הלקוח, גם אם אבד עימו הקשר. [החלטה מספר את/207/15]

יחסי חברים

קיום דיון בהעדרו של חבר שחלה

התלונה: עורכת הדין המתלוננת מייצגת גרוש ועורכת הדין הנילוה מייצגת גרושה המנהלים ביניהם הליכים מרובים בבית המשפט לענייני משפחה. נשוא התלונה הינו דיון אשר אמור היה להיערך בשעה 10:30, בתביעה שהגיש הגרוש. בבוקרו של יום הדיון חשה המתלוננת ברע, ומזכירתה פנתה אל הנילוה בבקשה כי תסכים לדחיית הדיון. בקשה זו נדחתה על ידי הנילוה, ועל כן הוגשה הבקשה בהעדר הסכמה. במקביל שלחה המתלוננת לנילוה מסרון בנוסח הבא:

"זו עורכת דין ... (הנילוה, ד.ק.י.) אם תהיי חולה ותודיעי לי על כך לא אתנגד לדחיית מועד דיון גם אם אגיע לבית המשפט לפני כן. מה גם שבעניינינו הדיון קבוע לשעה 10:30. אני בקושי מצליחה להוציא מלה מהפה בלי שיעול. שיהיה לך יום טוב".

בשעה 09:30 ביררה מזכירתה של המתלוננת במזכירות בית המשפט מדוע טרם ניתנה החלטה בבקשת הדחייה, ואז נמסר לה כי הדיון כבר התקיים במעמד צד אחד. עיון בפרוטוקול הדיון מלמד כי הוא התקיים בשעה 09:25 (למעלה משעה לפני המועד הקבוע לקיומו). זאת ועוד, הנילוה טענה לפרוטוקול כדלקמן:

"הבוקר סימסה לי עורכת דין ... (הנילוה, ד.ק.י.) בהודעת מסרון שבו היא מעדכנת אותי שהיא הגישה בקשת דחייה ולא מגיעה לדיון".

בהמשך טענה הנילוה לגופם של דברים, ועתרה למחיקת התביעה, ומימוש עיקול.

המתלוננת מבירה, כי בהעדר החלטה התכוונה לצאת לכיוון בית המשפט בשעה 10:00, על מנת להתייצב בשעה 10:30, הואיל ולא היה עולה על דעתה לא להתייצב לדיון קבוע אשר לא נדחה. לשיטתה של המתלוננת, הנילוה הטעתה ביודעין את בית המשפט, ועל כך היא מבקשת למצות עימה את הדיון. המתלוננת גורסת כי נפל גם פסול בהתנהלות השופט, ובעניין זה הוגשה על ידה תלונה לנציב התלונות נגד שופטים.

הנילוה השיבה שככל שהחלטות בית המשפט אינן מוצאות חן בעיני המתלוננת עליה להשיג על כך בדרך המתאימה.

ועדת האתיקה המחוזית החליטה לגנוז את התלונה "מאחר והעניין התנהל מול בית המשפט ובאישורו של בית המשפט".

זמן קצר לפני הדיון בתלונה בוועדת האתיקה הארצית, התקבל מכתבה של הנילוה, אליו צורף מכתב הסכמה של המתלוננת לבטל את תלונתה, לאור התנצלותה של הנילוה.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. התנהלות הנילוה לקתה בשניים:

א. על פניו לא היתה הצדקה שלא להסכים לבקשת הדחייה המקורית. סעיף 26 לכללי האתיקה מחייב עורך דין לגלות יחס חברי כלפי קולגה, ומצוינת בו במפורש, כדוגמא, הסכמה לדחייה כאשר החבר חלה. זאת בתנאי שאין מדובר בפגיעה משמעותית בענייניו של לקוח, שיש בה כדי לגרום ללקוח נזק של ממש. הנילוה אינה מציינת בתגובתה מהו הנזק הממשי שהיה נגרם למרשתה לו נעתרה לבקשת הדחייה.

ב. אין חולק כי לא היה דין ודברים ישיר בין המתלוננת לנילוה. מכאן שלב הדברים מצוי במסרון שצוטט לעיל. הוועדה אינה רואה כיצד ניתן לחלץ מן המסרון אמירה, לפיה המתלוננת אינה מתכוונת להגיע לדיון. מכאן שלכאורה, בהעדר הסבר אחר, הצהרת הנילוה לפרוטוקול לפיה המתלוננת אינה מגיעה לדיון, אינה עולה בקנה אחד עם המסרון שהמתלוננת טוענת כי שלחה לנילוה.

עם זאת, הואיל והנילוה התנצלה והרושם שהתקבל הוא כי הצדדים הסדירו ביניהם את המחלוקת, החליטה הוועדה הפעם, לפנים משורת הדין, לגנוז את התלונה. [החלטה מספר את/185/15]

התחזות לעורך דין

איסור על שימוש בתואר עורך דין ע"י עורך דין שהוסמך במדינה זרה

התלונה: בפנינו תלונה בגין שימוש בתואר "עורך דין" על ידי מתמחה שטרם הוסמך. בתשובתו הנילון ציין כי הוא עורך דין שהוסמך בגיאורגיה והוא "גאה בכך". הנילון אינו מופיע במרשם עורכי הדין הזרים שמנהלת לשכת עורכי הדין לפי סעיף 198 לחוק הלשכה.

ההחלטה: להעמיד את הנילון לדין משמעת. עמדתו של הנילון ביחס לשימוש בתואר "עורך דין" ברורה - הוא טוען (אמנם במובלע) כי מותר היה לו לכנות את עצמו בכינוי "עורך דין", כיוון שהכינוי התייחס להסמכתו במדינה זרה. הוועדה אינה מקבלת טענה זו. סעיף 97 לחוק לשכת עורכי הדין קובע כי התחזות לעורך דין היא עבירה פלילית. הגדרת עורך דין על פי החוק ברורה - מדובר במי שיש לו רישיון לעריכת דין בישראל. כאשר מתמחה הנתון לשיפוט המשמעת של הלשכה פועל כך, מדובר גם בעבירת משמעת. [החלטה מספר את/322/14]

עורך הדין והצד שכנגד

פרשת איקיוטק

התלונה: תיק זה מרכז 126 תלונות שנתקבלו נגד חבר אשר שלח לכל המתלוננים מכתב דרישה לגבי חוב בנושא שירותי מידע אודות מבחני במה. המתלוננים מעלים טענות רבות, ביניהן, כי כלל לא נרשמו לשירות, הפנייה לגביית החוב נעשתה בשיהוי של כחמש שנים, ובמכתב הדרישה אין הוכחה כלשהי לחוב ופירוט בגין מהות החוב. לאחר קבלת המכתב טוענים המתלוננים כי חלק מפניותיהם לביורר בקשר לחוב לא נענו על ידי הנילון כלל וכי בשיחות עם צוות משרדו קיבלו איומים לתביעה ולהוצאה לפועל. הנילון במענה מספק הוכחות לכך שהמתלוננים נרשמו לשירות.

לדבריו, הזוכה נמנעה לבצע פעולות גבייה נגד חייבים במשך מספר שנים לאור בקשה לתביעה ייצוגית שהוגשה בעניין, אשר נדחתה בשנת 2013. בעקבות פסק הדין פתחה החברה במבצע גבייה משפטי נגד לקוחותיה אשר נותרו חייבים לה כספים.

במענה לטענה בנושא השירות והיחס שקיבלו המתלוננים שטלפנו למשרדו, הנילון טוען שצוות משרדו מעולם לא הטריד או איים על מי מחייבי המשרד. כאשר חייב פנה לקבלת פרטים או אסמכתאות - הוא נענה בהקדם האפשרי על ידי צוות המשרד. בידיו קיימים אישורים כי נשלחו תגובות לכ-40,000 חייבים אשר פנו למשרדו וביקשו לקבל אסמכתאות.

הנילון מסביר כי בלא מעט מקרים לאחר שהמתלוננים פנו למשרדו של הנילון, העביר הנילון את פנייתם לחברה הזוכה, לצורך בירור מעמיק מכיוון שהמידע בגין החובות סופק לו על ידה. ברוב המקרים, החליטה החברה למחול על חובם. הנילון מוסיף, שאף אם יש בידי חייב מסוים טענה ראויה לביורר נגד החוב, אין בכך כדי להפוך את פנייתו של בא כוח הנושה לעבירה אתית.

באופן כללי הנילון מדגיש כי חובת הנאמנות של עורך הדין הינה ללקוח. כאשר לקוח מבקש את טיפולו של עורך דין בגביית החוב אין זה מתפקידו לנהל חקירה בעניין מהות החוב. אין לנילון כל אחריות או חובה לבלוש אחר לקוחו ולפקפק בו, לחקור את מקורות המידע שנמסרו לו כמידע אמיתי ונכון, ולהפוך בעל כורחו למבקר הפנים של לקוחו כאשר האחרון מוסר לו מידע עובדתי שמצוי בידיעתו. איש לא יבקש לשכור את שירותיו של עורך דין שמטיל ספק במידע שהוא מקבל, ובמקום לייעץ כיצד לנהוג, הוא פונה לערוך בדיקות עצמאיות באשר לנכונותו. דבר זה עלול להוביל לפגיעה קשה באמון שניתן לעורכי דין על ידי לקוחותיהם.

זאת ועוד: ועדת האתיקה אינה תחליף לבית המשפט ואינה נכנסת לדון בסכסוכים אזרחיים, ובוודאי לא בסכסוכים אזרחיים שבין לקוח לבין הצד שכנגד.

בימים אלו מתנהלת חקירה פלילית בעניין "איקיוטק" על ידי משטרת ישראל. הנילון החליט להקפיד כל פעילות גבייה במסגרת הלקוח וזאת עד לסיום הליכי החקירה אשר מתנהלים בעניין.

ההחלטה: לגנוז את התלונות. מצד אחד, ריבוי התלונות הוא בבחינת "כמות ההופכת לאיכות". גם ההד הציבורי שלו זכתה הפרשה מדבר בעד עצמו. מנגד, יש לבחון האם עורך הדין הנילון עבר עבירה המצדיקה העמדתו לדין משמעתי. עיון בחומר התיק מעלה כי קיים סכסוך אזרחי לגיטימי באשר לעצם קיומו של החוב. גיבוש עמדה לגבי סכסוך זה אינו מובן מאליו. עד כה לא ננקטו הליכים פליליים נגד מי מהמעורבים, לא אושרו תביעות ייצוגיות בעניין, ופסקי הדין שנתקבלו הנם פרטניים לכל מקרה. עוד עולה, כי הנילון לא נהג בהתעלמות מפניות החייבים. ניתן להבין, כי נוצר עומס במשרדו אשר גרם לעיכוב במענה או לטעויות, אולם הוכח כי ככלל התייחס הנילון לפניות, ואף הביא לביטולו של החוב/הפחתתו. בהמשך, הקפיד הנילון את כל פעולות הגבייה בשם החברה.

הוועדה לא השתכנעה מהטיעון, לפיו המתונה החברה עם גביית החובות עד לקבלת פסק דין בהליך מסוים, ונראה כי היו גם סיבות אחרות. גם שיטת ההרשמה, המאפשרת בקלות לאזרחים להתחייב התחייבות כספית ארוכת טווח, אינה ראויה, אך ייתכן כי החברה ניצלה פרצה בחוק שהייתה קיימת בזמנו,

ומכל מקום טענות אלה יש להפנות לחברה ולא לעורך הדין. מכתב הגבייה מנוסח באופן סטנדרטי ואינו חריג ממכתבי דרישה אחרים. [החלטה מספר את/13/14]

הערת העורכת: כזכור, ועדת האתיקה הארצית ריכזה תחת ידיה את כל התלונות שהתקבלו לגבי "פרשת איקיוטק", שעניינה במשלוח מכתבי דרישה על ידי עורכי דין, בהיקף נרחב, בגין שירותי תוכן אשר על פי הטענה סופקו באמצעות מכשירים סלולריים לפני מספר שנים. תלונה זו היא התלונה העיקרית בפרשה, אשר הטיפול בה הסתיים בוועדת האתיקה הארצית לאחרונה.

להרחבה בעניין טיפול ועדת האתיקה הארצית בפרשת איקיוטק ראו גם: דבר יו"ר ועדת האתיקה הארצית "פרשת איקיוטק - האם הרחבת אחריותו של עורך דין? אתיקה מקצועית 55(2014); החלטה מספר את/230/14 "עורך הדין והצד שכנגד: עריכת בדיקה ראייתית בטרם נקיטת הליכי גבייה" אתיקה מקצועית 57(2015); "עורך הדין והצד שכנגד: מדיניות הוועדה לגבי פרשת איקיוטק" אתיקה מקצועית 59 (2015); "עורך הדין והצד שכנגד: משלוח מכתבי התראה", אתיקה מקצועית 59 (2015).

איסור על השיפת הצעת פשרה

השאלות: עורך הדין הפונה מייצג צד לתובענה במסגרתה נוהל משא ומתן בין הצדדים. הפונה מבקש לדעת האם מותר לו להציג הצעת פשרה אשר הציע לבא כוח הצד שכנגד. הצעה זו, לטענתו, משקפת אך ורק את עמדת מרשו ולפיכך, אין מניעה לדעתו לגלותה ובלבד שאין בה התייחסות להצעתו של הצד שכנגד. הוועדה פנתה לקבלת עמדתו של בא כוח הצד שכנגד לשאלתה. לדבריו, טרם הצעתו של הפונה, נוהל משא ומתן בין הצדדים, במסגרתו ניתנה הצעת מגשר, אשר נדחתה על ידי הפונה.

הצעתו כעת מהווה הרעה משמעותית מהצעת המגשר. לטענתו, מטרת ההצעה הינה לגרום למצג שווא כאילו הוא זה אשר מסרב להליכי פשרה בעניין ולא הפונה.

החלטה: העברת מידע שהוחלף בין הצדדים במסגרת משא ומתן, כולל ההצעה המוזכרת בפנייה, ללא הסכמת הצד שכנגד או הצגתה של ההצעה בבית המשפט, עשויה להוות לכאורה עבירה אתית. היינו, עורך דין אינו רשאי לגלות לבית המשפט את הצעתו הוא לפשרה, שהוצעה במשא ומתן, אלא אם ניתנה לכך הסכמת הצד שכנגד. [החלטה מספר את/253/15]

הערת העורכת: מדובר בחיסיון דברים ומסמכים שהוחלפו במסגרת משא ומתן לפשרה. עורך דין המפר חיסיון זה עובר עבירת משמעת. להרחבה ראו, לימור זר-גוטמן "דברים ומסמכים שהוחלפו במהלך משא ומתן לפשרה" אתיקה מקצועית 23 (2007)

הנחיות והחלטות ועדת שכר הטרחה

ראשי הוועדה: עו"ד אמיר סטמרי [עד ליוני 2015]
עו"ד אליעזר פני-גיל

א. הסכם שכר טרחה לגבי תביעה לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים קבע, כי אם יסרב הלקוח להצעת פשרה, ישולם שכר טרחה בסך 11% מהצעת הפשרה. הלקוח אמנם סירב להצעה זו והייצוג הופסק. לאחר מכן שכר הלקוח שירותיו של עורך דין אחר, עמו סיכם, כי שכר הטרחה יהא לפי התעריף המקסימלי הקבוע בכללי לשכת עורכי הדין (תעריף מקסימלי לשכר טרחה בתביעות לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים). עורך הדין החדש סיים את התיק בפשרה, בסכום העולה ב-1,126 שקל על הפשרה המקורית שהוצעה.

הוועדה סברה כי בנסיבות מקרה זה יש לחלק את שכר הטרחה באופן שבו הלקוח ישלם לעורך הדין הראשון 11% בצירוף מע"מ מתוך הסך שהוצע בעבר. עורך הדין השני זכאי לשכר טרחה בשיעור של 11% בצירוף מע"מ מתוך הסך של 1,126 שקל (ההפרש בין הצעת הפשרה לבין סכום פסק הדין).

לאור התוצאה אליה הגיעה הוועדה במקרה זה, מסבה הוועדה את תשומת לב עורכי הדין המקבלים תיקי תביעה לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, שהיו בטיפולו של עורך דין קודם (ובפרט לאור רע"א 7204/06 ישראל ארליך נ' עו"ד יהושע ברטל, 22.8.12), בדבר הסיכון כי שכר טרחתם יקטן באופן ניכר מסכום השכר שלו הם זכאים על פי החוק. [החלטה מספר שכ"ט/54/14]

ב. עורך הדין הפונה שואל, האם בתביעות לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים מותר לו לערוך אבחנה בין הליך שלפני הגשת התביעה, לגביו יסוכם שכר טרחה קבוע, לבין הליך שבו הוגשה תביעה (באותו התיק), לגביו יסכם עם הלקוח על שכר טרחה באחוזים?

הוועדה סבורה, כי בהסכמי שכר טרחה הנוגעים לתביעות לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, ניתן לשלב בהסכם שכר טרחה קבוע או שכר טרחה באחוזים, לפי נסיבות הטיפול בתיק. מותר לעורך דין להגיע לידי הסכמה עם לקוחו, לפיה שכר הטרחה יהיה בסכום קבוע, כל עוד לא הוגשה תביעה לבית המשפט, וכן, ששכר הטרחה יהיה באחוזים לפי הוראות החוק וכללי לשכת עורכי הדין (תעריף מקסימלי לשכר טרחה בטיפול בתביעות לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים), התשל"ז-1977, אם תוגש תביעה לבית המשפט. יובהר, ככל שגבה עורך הדין את שכר הטרחה שנקבע מראש, ובסופו של דבר הוגשה תביעה לבית המשפט, כי אז יקוזז שכר הטרחה שכבר שולם, משכר הטרחה הסופי שלו זכאי עורך הדין. ככל שיתברר כי שכר הטרחה המגיע לעורך הדין באחוזים, הוא נמוך יותר משכר הטרחה ששולם מראש על ידי הלקוח, הוא יוחזר כולו או חלקו לפי הנסיבות. האמור לעיל מתייחס לסוגיית שכר הטרחה בלבד ולא לנושא ההוצאות, שאותן חובה לגבות בנפרד [החלטה מספר שכ"ט/28/15]

ג. עורך הדין הפונה שואל האם מותר לו לגבות שכר טרחה בגין טיפולו בנושא הביטוח הלאומי, וזאת בנוסף לשכר טרחה שהוא גובה בתביעת הנזיקין. השאלה היא על רקע קביעה של בית המשפט המחוזי בחיפה בת"א 775/08, איאד חוסין נ' בסטוני חסאן, 1.2.09, כי: "לא מקובל בתביעת נזיקין, כי עורך דין יקבל בנוסף לשכר טרחתו בהליכי בית משפט, שכר טרחה עבור הליכים מול הביטוח הלאומי. ככלל מקובל שעורך דין המטפל בתביעה בבית המשפט, נוטל על עצמו את הטיפול בענייני המוסד לביטוח לאומי"

הוועדה סבורה, כי אין כל מניעה שעורך דין יגיע להסכמה בדבר שכר הטרחה שייגבה, בגין טיפולו של עורך הדין בענייניו של הלקוח, בכל הקשור לביטוח הלאומי. הסכמה שכזו יכולה להיות מעבר להסכמות בדבר שכר הטרחה הנוגע לטיפול בתביעת הנזיקין או הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים. יובהר, כי הוועדה אינה רואה כל סתירה בין האמור בפסק הדין שאזכר הפונה לבין תשובה זו, שכן בפסק הדין אין קביעה פוזיטיבית האוסרת קבלת שכר טרחה בגין הטיפול בתביעות הביטוח הלאומי, אלא רק ניסיון לתאר מה מקובל. עוד מבקשת הוועדה להבהיר כי פסק הדין ניתן בפברואר 2009, ומאז השתנה מה שאולי היה (לפחות אליבא דבית המשפט הנכבד) מקובל בעבר [החלטה מספר שכ"ט/4/15]

ד. בשנת 2002 פתח עורך הדין בשם לקוחותיו תיק הוצאה לפועל. לא הוצגו הוצאות או פעולות גבייה שנעשו. משך התקופה הראשונה גבה עורך הדין 20% מכל תקבול, ואחר כך נטל כשכר טרחה את מלוא הגבייה. בין הצדדים לא נחתם הסכם שכר טרחה בכתב. בשנת 2014, ביקשו הלקוחות להפסיק את הייצוג.

הוועדה סבורה, כי בשל העובדה שהלקוחות אינן מאפשרות לעורך הדין להמשיך ולגבות כסף מן החייב, אזי אין מנוס, אלא לקבוע שעורך הדין זכאי לשכר טרחה בשיעור של 20% בצירוף מע"מ מיתרת החוב בתיק, תוך קיזוז של כל סכום וסכום משוערך, שקיבל עורך הדין עד כה כשכר טרחה. מומלץ ללקוחות לשוב ולשקול את עמדתן ולאפשר לעורך הדין להמשיך ולפעול בתיק ההוצאה לפועל, ובמקרה שכזה יהיה שכר הטרחה שמגיע לעורך הדין, 20% בצירוף מע"מ, מכל סכום שייגבה בפועל [החלטה מספר שכ"ט/14/70]

ה. הפונה, ניצולת שואה, פנתה לעורכת דין לצורך תביעה לבטוח לאומי בגרמניה, בגין עבודתה בגטו בזמן השואה. הפונה חתמה על הסכם לפיו, תשלם שכר טרחה בשיעור 20% מכל סכום שיאושר רטרואקטיבית מרשויות הפיצוי הגרמניות. בסיום הטיפול התשלומים הועברו ישירות ללקוחה והיא שילמה לעורכת הדין 20% + מע"מ לפי הסכם שכר הטרחה. לאחר סיום הטיפול פנתה הלקוחה לעורכת הדין בטענה כי ארגון ניצולי השואה יעץ לה כי שכר הטרחה אמור להיות רק 15% מהכספים שהתקבלו עבור חמש שנים. עורכת הדין הסכימה להשיב והחזירה ללקוחה חלק מהשכר, לפי חישוב מתוקן שערכה בהתחשב באמור בסעיף 10ב(1) לחוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפול), תשי"ז-1957 (להלן: החוק). זאת למרות שלדבריה, החוק אינו חל במקרה של תביעה לביטוח לאומי בגרמניה, מאחר ואין מדובר בפיצוי לקרבנות השואה, אלא בתשלום זכויות סוציאליות בגין עבודה שבוצעה בתקופת השואה. הלקוחה חולקת על התחשיב שערכה עורכת הדין.

הוועדה סבורה, כי יש ספק אם על המקרה חל החוק. במסגרת החוק הוקמה ועדה בראשות שופט, המוסמכת לדון בתלונות לפי חוק זה, לרבות בעניין שכר טרחה. אם הפונה סבורה כי חל החוק וסכום שכר הטרחה אמור להיות נמוך מזה שקבלה עורכת הדין, רשאית הפונה לפעול לפי האמור בחוק, ואין הוועדה מוסמכת להתערב בעניין זה [החלטה מספר שכ"ט/14/99]

ו. עורך הדין הפונה מייצג חייבים ומתרעם על שכר הטרחה הנדרש במכתבי התראה לפני הגשת תביעה לסכום קצוב, המופרז לדעתו. בתעריף המינימלי המומלץ של לשכת עורכי הדין, נקבע בגין מכתב התראה שכר טרחה בסך 235 שקל + מע"מ. הפונה מציע, כי בגין מכתבי התראה לפני תביעה לסכום של עד 5,000 שקל, יעמוד שכר הטרחה על 120 שקל בלבד.

הוועדה סבורה, כי הסכום למכתב התראה, לפי כללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי המומלץ), התש"ס-2000, אינו מוגזם עבור כל סכום בגינו מתבקש עורך הדין לשלוח מכתב התראה. וזאת בהתחשב בתשומות העבודה והוצאות המשרד. יש להניח כי ברוב המקרים, קיבל החייב מהזוכה דרישה מוקדמת שלא נענה לה, או שמקור החיוב הוא בהסכם שבין הצדדים [החלטה מספר שכ"ט/15/16]

ז. בהסכם שכר טרחה בעניין יחסי עבודה, סוכם על מקדמה בסך 17,000 שקל ששולמה מראש, בנוסף לאחוזים מכל סכום שיושג. עוד סוכם, כי במקרה של הפסקת הייצוג זכאית עורכת הדין לשכ"ט לפי תעריף של 600 שקל לשעה. עורכת הדין מעריכה כי עבדה במקרה זה כ-50 שעות, שלאחריהן הפסיק הלקוח את הייצוג, טרם שהוגשה תביעה כספית. תביעה כאמור לא הוגשה על ידי הלקוח גם לאחר הפסקת הייצוג.

הוועדה סברה, כי יש לקיים את ההסכם. עם זאת, מאחר שהטיפול בתיק לא הושלם, שכר הטרחה שיחושב לפי שעות העבודה בפועל של עורכת הדין לא יעלה על השכר הכולל שסוכם מראש בתיק עבור הטיפול בשלמותו [החלטה מספר שכ"ט/14/63]